

Ibrohim Mo'minovning Falsafiy Qarashlari va Ularning O'zbek Ijtimoiy Fikriga Ta'siri

Yadgarov Begzod

Tadqiqotchi

Annotatsiya: Mazkur maqolada Ibrohim Mo'minovning falsafiy qarashlari va ularning o'zbek ijtimoiy fikriga ta'siri tahlil qilinadi. Ibrohim Mo'minov nafaqat o'zbek falsafasining rivojlanishiga, balki jamiyatdagi ijtimoiy-axloqiy qadriyatlarning shakllanishiga katta hissa qo'shgan ilm-fan arbobi bo'lib, uning g'oyalari o'zbek tafakkurida muhim o'rin tutadi. Maqolada Mo'minovning asosiy falsafiy ta'limotlari, ijtimoiy va siyosiy qarashlari va ularning o'zbek jamiyatiga ta'siri tahlil qilinadi.

Kalit so'zlar: Ibrohim Mo'minov, falsafa, ijtimoiy fikr, ma'naviyat, qarashlar, ta'sir.

Kirish

Ibrohim Mo'minov o'zbek falsafasining rivojlanishida beqiyos rol o'ynagan alloma sifatida, o'zining ilmiy merosi bilan o'zbek ijtimoiy fikriga katta ta'sir ko'rsatgan. U o'zining falsafiy qarashlarida insonning ma'naviy va axloqiy rivojlanishiga alohida e'tibor qaratgan va jamiyatni izchil tahlil qilish orqali o'zbek xalqining madaniy va ilmiy salohiyatini yanada yuksaltirishga intilgan. Ibrohim Mo'minovning falsafiy qarashlari nafaqat o'z zamonida, balki zamonaviy o'zbek tafakkurida ham muhim o'rin tutmoqda. O'zbek ijtimoiy fikri o'zgargan va yangi g'oyalarga ochiq bo'lgani uchun, Mo'minovning falsafiy ta'limotlari zamonaviy jamiyatda erkin fikrlash va ma'naviy yangilanishni targ'ib qilgan. Shu nuqtai nazardan, ushbu maqola Mo'minovning falsafiy qarashlari va ularning o'zbek ijtimoiy fikriga ta'sirini o'rganishga qaratilgan. Ibrohim Mo'minovning falsafiy qarashlari, asosan, insonning ijtimoiy va ma'naviy rivojlanishiga qaratilgan. U, insonning erkin fikrlashini, axloqiy qadriyatlarni yangilashni va jamiyatdagi adolatni ta'minlashni o'zining ilmiy faoliyatining asosiy maqsadi deb bilgan. Mo'minovning qarashlarida quyidagi asosiy tamoyillar mavjud:

Erkin fikr va bilim: Mo'minovning falsafasida ilm-fan va erkin fikrning o'rni juda katta. U bilim olish va ilmiy izlanishlarni jamiyatni rivojlantirish uchun muhim vosita sifatida ko'rgan. Uning fikricha, erkin fikr va ilm-fan jamiyatni yanada yaxshilashga xizmat qiladi. Ibrohim Mo'minov o'z zamonasida jamiyatda yuz berayotgan o'zgarishlarni chuqur tahlil qilgan. U yangi ilmiy va falsafiy yondoshuvlar orqali jamiyatni rivojlantirishni taklif qilgan va ijtimoiy-iqtisodiy inqiloblarni qo'llab-quvvatlagan.

ASOSIY QISM

Mo'minov o'zining ijtimoiy va siyosiy qarashlari orqali o'zbek xalqining milliy mustaqilligini va erkinligini ta'minlashni istagan. Uning falsafiy qarashlarida quyidagi muhim jihatlari ko'rinadi:

Milliy o'zlik va o'zini anglash: Mo'minov o'zbek xalqining milliy o'zligini saqlab qolishini, uning an'alariga hurmat ko'rsatishini va zamonaviy dunyoga moslashishini ta'kidlagan. U milliy qadriyatlarni saqlash, lekin global taraqqiyotdan chetda qolmaslikni maslahat bergan. Ibrohim Mo'minov, ijtimoiy adolatni ta'minlash va fuqarolarni siyosiy erkinlikka erishishga undagan. U o'z asarlarida ijtimoiy tenglik, demokratik qadriyatlar va inson huquqlarini hurmat qilishni o'rgatgan. Mo'minov ijtimoiy islohotlar va o'zgarishlarni qo'llab-quvvatlagan. Uning fikricha, yangi ilmiy qarashlar, ijtimoiy o'zgarishlar va yangiliklar jamiyatni rivojlantirishga yordam beradi. Mo'minov o'zbek jamiyatining dunyoqarashini yangilash va zamonaviy tendensiyalarga moslashtirishni maqsad qilgan.

Ibrohim Mo'minovning falsafiy qarashlari o'zbek ijtimoiy fikriga katta ta'sir ko'rsatdi. Uning ilmiy merosi nafaqat o'z zamonida, balki bugungi kunda ham o'zbek tafakkurida muhim ahamiyatga ega.

- **O'zbek ijtimoiy fikrining yangilanishi:** Mo'minovning g'oyalari o'zbek ijtimoiy fikrining yangilanishiga xizmat qildi. U, milliy o'zlikni saqlagan holda, global bilimlarni o'zlashtirish va erkin fikrni rivojlantirish zarurligini ta'kidlagan. Bu qarashlar, o'zbek xalqining ijtimoiy hayotida o'zgarishlarni yuzaga keltirdi.

- **Ma'naviy qadriyatlar va erkin fikr:** Mo'minovning falsafasi ma'naviy qadriyatlarni yangilashga va ijtimoiy erkinlikni ta'minlashga qaratilgan edi. U o'zbek jamiyatida erkin fikrlashni rivojlantirish, yangi bilimlarni olish va axloqiy qadriyatlarni o'zgartirish uchun ilm-fan va ta'limning ahamiyatini ta'kidlagan.

- **Zamonaviy o'zbek falsafasining shakllanishi:** Mo'minovning falsafiy qarashlari zamonaviy o'zbek falsafasining shakllanishiga katta hissa qo'shgan. U o'zining ilmiy faoliyatida ijtimoiy va madaniy qadriyatlarni yangilash, milliy g'oyani mustahkamlash va zamonaviy dunyoqarashni shakllantirishga katta e'tibor bergan.

XULOSA

Ibrohim Mo'minovning falsafiy qarashlari o'zbek ijtimoiy fikriga katta ta'sir ko'rsatdi. Uning g'oyalari nafaqat o'z zamonida, balki hozirgi kunda ham o'zbek tafakkurida chuqur iz qoldirdi. Mo'minovning ijtimoiy, siyosiy va ma'naviy qarashlari, erkin fikrlash va ma'naviy qadriyatlarni yangilashga xizmat qilib, o'zbek jamiyatining rivojlanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatdi. U o'zining ilmiy faoliyatida jamiyatni izchil tahlil qilib, yangiliklarni qabul qilish, erkin fikrni rivojlantirish va milliy o'zlikni saqlashni birlashtirdi. Mo'minovning falsafasi bugungi o'zbek ijtimoiy fikrining asosiy yo'nalishlarini shakllantirgan va hali ham uning g'oyalari o'zbek xalqining ma'naviy va intellektual rivojlanishida muhim ahamiyatga ega. Ibrohim Mo'minovning falsafiy qarashlari o'zbek ijtimoiy fikrida yangiliklarni yaratishga, erkin va adolatli jamiyatni

qurishga bo'lgan intilishlarni kuchaytirgan. Uning ilmiy merosi nafaqat o'zbek falsafasi, balki umuman, Markaziy Osiyo mintaqasidagi intellektual tafakkurga ham ta'sir ko'rsatdi. Bugungi kunda Ibrohim Mo'minovning falsafiy merosi va g'oyalari, o'zbek yoshlarining intellektual faoliyatida va jamiyatdagi ilmiy muhitda katta ahamiyatga ega. Uning ta'limotlari ijtimoiy islohotlar, ma'naviy yangilanish va demokratiyaning rivojlanishi uchun yangi istiqbollarni ochadi. Mo'minovning falsafiy qarashlari jamiyatdagi erkin fikrlashni rivojlantirish, axloqiy qadriyatlarni yangilash va ijtimoiy adolatni ta'minlashga qaratilgan bo'lib, bugungi kunda uning g'oyalari o'zbek xalqining ijtimoiy hayotida ahamiyatli rol o'ynaydi. Ibrohim Mo'minov o'zining falsafiy faoliyati davomida nafaqat ilmiy qarashlarni rivojlantirgan, balki ijtimoiy va siyosiy fikrni ham yangilashga harakat qilgan. U, erkin fikr, ilmiy tahlil, ma'naviyat va ijtimoiy adolatni jamiyatning rivojlanishining asosiy omillari deb bilgan. Uning g'oyalari o'zbek ijtimoiy fikrini modernizatsiya qilishda katta hissa qo'shdi va shunday qilib, o'zbek falsafasining yangi bosqichga chiqishiga yordam berdi.

Shunday qilib, Ibrohim Mo'minovning falsafiy qarashlari nafaqat o'zbek ijtimoiy fikrining rivojlanishiga ta'sir ko'rsatgan, balki xalqning ma'naviy va intellektual salohiyatini mustahkamlashga xizmat qilgan. U o'zining ilmiy merosi bilan nafaqat o'zbek falsafasining, balki global tafakkurning rivojlanishiga ham muhim hissa qo'shgan. Mo'minovning falsafasi hali ham zamonaviy ijtimoiy va siyosiy muammolarni hal qilishda zarur bo'lgan g'oyalar manbai sifatida xizmat qiladi.

Adabiyotlar ro'yxati

1. **Mo'minov, I. (1999).** *O'zbek falsafasining rivojlanish yo'llari.* Toshkent: O'zbekiston Respublikasi Fanlar Akademiyasi.
2. **Abduqahhorov, S. (2016).** *Ibrohim Mo'minov va uning falsafiy ta'limotlari.* Toshkent: Fan va texnologiya nashriyoti.
3. **Tursunov, K. (2017).** *O'zbek falsafasi va Ibrohim Mo'minovning o'rni.* *Falsafiy tadqiqotlar* ilmiy jurnali, 21(2), 13-19.
4. **Jalolov, B. (2019).** *Ibrohim Mo'minov: O'zbek ijtimoiy fikri va falsafasi.* *Sharq falsafasi* ilmiy jurnali, 14(6), 59-67.
5. **Sodiqov, M. (2020).** *Ibrohim Mo'minovning ijtimoiy g'oyalari: Ma'naviyat va siyosat.* *O'zbekiston ijtimoiy fikri* ilmiy jurnali, 28(3), 74-80.